

NOWELIZACJA USTAWY PRAWO ENERGETYCZNE – MAŁY TRÓJPAK

1. Duży Trójkąt

Ministerstwo Gospodarki prowadzi prace nad projektami 3 ustaw mających zastąpić obowiązującą obecnie ustawę z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012, poz. 1059) z późniejszymi zmianami. Są to ustawy:

- prawo energetyczne – dotycząca energii elektrycznej i energii ciepłej,
- prawo gazowe,
- o odnawialnych źródłach energii (OZE)

zwanych dalej „dużym trójkątem energetycznym”.

Ustawy te, zgodnie z wymaganiami dyrektyw energetycznych Unii Europejskiej, dostosować mają przepisy do wymagań nowoczesnej energetyki, tj. energetyki odnawialnej, energetyki rozproszonej, inteligentnych sieci itp., oraz pełnej liberalizacji rynku energii.

1.1. Istotne zapisy projektowanej ustawy prawo energetyczne

Podstawowym celem projektowanej ustawy (projekt został wniesiony do sejmiku 30.11.2011 r.) jest zbudowanie spójnych ram prawnych w obszarze energetyki, z uwzględnieniem standardów europejskich, a także wyłączenie z obecnej ustawy – prawo energetyczne przepisów dotyczących zagadnień gazowych oraz odnawialnych źródeł energii, które zostaną uregulowane w oddzielnych ustawach.

Rozwiązanie takie ma na celu uporządkowanie, uproszczenie i udoskonalenie obowiązujących przepisów oraz dostosowanie istniejących uregulowań do rozporządzeń unijnych – rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 713/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. ustanawiającego Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 714/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie dostępu do sieci w odniesieniu do transgranicznej wymiany energii elektrycznej i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1228/2003.

Jednym z ważniejszych zagadnień będzie dopuszczenie do Polski działania innych operatorów systemów przesyłowych niż jak dotychczas PSE Operator i Gaz-System. Zdaniem Ministerstwa Spraw Zagranicznych w polskich przepisach stworzyliśmy państwowe monopole w obu sektorach niezgodnie z unijnym prawem.

W projekcie znalazły się zapisy mające umożliwić przedsiębiorstwom energetycznym konkurencję na europejskim rynku, a także przyczynić się do tworzenia wspólnego, europejskiego rynku energii.

Ponadto projekt ustawy zobowiązuje operatorów przesyłu i dystrybucji do wdrożenia systemu inteligentnego opomiarowania odbiorców energii.

Wprowadza również nowy podmiot uczestniczący w rynku, a mianowicie Operatora Informacji Pomiarowych.

Autorzy projektu zakładają, że wprowadzenie przepisów projektu ustawy w zakresie inteligentnego opomiarowania nie będzie mieć wpływu na stan finansów publicznych w sensie dedykowanych wydatków, natomiast będzie miało pozytywny wpływ na budżet ze względu na istotny impuls na rzecz bardziej efektywnego wykorzystania energii elektrycznej na cele realizowane przez jednostki finansowane z budżetu państwa. Czy tak będzie, to się okaże.

Projekt wprowadza m.in. systemy wsparcia dla najuboższych odbiorców energii elektrycznej, tzw. odbiorców wrażliwych. Zaproponowany w projekcie kształt systemu zakładał system zryczałtowanych bonifikat dla odbiorców wrażliwych udzielanych przez przedsiębiorstwa energetyczne, połączony z dotacjami wypłacanymi w ramach rekompensat z budżetu państwa dla przedsiębiorstw energetycznych.

1.2. Projekt ustawy o odnawialnych źródłach energii (OZE)

Ustawa o OZE wprowadzić ma mechanizmy wspierające wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł. Mechanizmy, o których mowa w ustawie, to:

- Priorytetowy i gwarantowany dostęp do sieci.
- Nie wymaganie koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej w mikroinstalacji.
- Nie wymaganie wpisu do rejestru wytwórców dla wytwórców, którzy wprowadzają do sieci nie więcej niż 30 % wytworzonej w mikroinstalacjach energii.
- Uproszczenie formalności związanych z przyłączeniem do sieci mikroinstalacji.
- Zwolnienie od opłat za przyłączenie mikroinstalacji.
- Obowiązek zakupu energii wytworzonej w mikroinstalacji przez przedsiębiorstwo energetyczne. Ilość tej energii ustala się na podstawie rzeczywistych wskazań układu pomiarowo-rozliczeniowego za dany miesiąc (różnica między energią wytworzoną a pobraną od operatora).
- Wprowadzenie systemu gwarancji pochodzenia energii z OZE
- Dla wytwórców energii będących przedsiębiorstwami energetycznymi wykonującymi działalność w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z OZE (jak widać nie dotyczy to mikroinstalacji) mechanizm zachęty stanowią świadectwa pochodzenia, wydawane przez Prezesa URE na wniosek tych przedsiębiorstw. W momencie wydania świadectw pochodzenia podmiotowi wytwarzającemu energię elektryczną w odnawialnym źródle energii, każdorazowo po zarejestrowaniu ich w systemie ewidencyjnym Rejestru Świadectw, czyli źródeł wykorzystujących w procesie przetwarzania energię, dochodzi do ich konwersji na zielone certyfikaty. Zielone certyfikaty są prawami majątkowymi powstającymi w wyniku konwersji wydawanych przez Prezesa URE świadectw pochodzenia energii z odnawialnych źródeł. Zielone certyfikaty są zbywalne i mogą stanowić przedmiot obrotu na odrębnym rynku. W Polsce odbywa się on na Towarowej Giełdzie Energii na specjalnie do tego zorganizowanym Rynku Praw Majątkowych.

- Układ pomiarowo-rozliczeniowy instalowany na koszt operatora systemu dystrybucyjnego,

Ponadto ustawa o OZE wprowadza wymóg i ustala tryb wydawania certyfikatów instalatorom mikroinstalacji małych instalacji wytwórczych.

Prace nad tymi ustawami trwają dość długo, ciągle zgłaszane są do nich nowe poprawki, a w przypadku OZE – nowa wersja i nie udało się ustawodawcy dotrzymać w tym zakresie narzuconych przez UE terminów. W związku z tym Komisja Europejska skierowała skargi przeciwko Polsce do Trybunału Sprawiedliwości UE i zaczęła naliczać kary finansowe.

2. Mały Trójpak – Znowelizowana ustawa prawo energetyczne

Zmiany w Prawie energetycznym wynikają z ustawy z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy – prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 984) i weszły w życie z dniem **11 września 2013 r.**

Zostały one uchwalone jako projekt poselski poprawek do obowiązującej ustawy prawo energetyczne, który ma stanowić rozwiązanie przejściowe w obrębie ustawy o OZE, prawa gazowego oraz prawa energetycznego, aby uniknąć problemów wynikających z powodu opóźnień w przygotowywaniu ustaw do czasu uchwalenia „dużego trójpaku”. Stąd projekt zmian nazwano „małym trójpakiem”.

2.1. Wprowadzenie systemu wsparcia tzw. Odbiorcy wrażliwego

W ramach nowelizacji wprowadzona została definicja:

odbiorca wrażliwy energii elektrycznej – osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 71, poz. 734, z późn. zm.), jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Art. 5.c stanowi, że odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej przysługuje zryczałtowany dodatek energetyczny, który wynosi rocznie nie więcej niż 30% iloczynu limitu zużycia energii elektrycznej oraz średniej ceny energii elektrycznej dla odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym. Określone zostały limity roczne w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym. Dodatek energetyczny przyznaje wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji, na wniosek odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej w wysokości ustalonej na dany rok przez Ministra Gospodarki. Artykuły 5.d, e, f, g określają tryb postępowania przy przyznawaniu ww. dodatku.

2.2. Zapisy dotyczące przeprowadzania kontroli urządzeń rozliczeniowo-pomiarowych

Art. 6. 1. stanowi:

Przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii przeprowadza kontrolę legalności pobierania

paliw lub energii, kontrolę układów pomiarowo-rozliczeniowych, dotrzymania zawartych umów oraz prawidłowości rozliczeń.

oraz przedstawia obowiązki stron w przypadku przeprowadzania kontroli u klienta, a przede wszystkim narzuca kontrolującemu obowiązek **doręczenia** kontrolowanemu lub osobie przez niego upoważnionej upoważnienia do przeprowadzenia kontroli oraz okazania legitymacji służbowej.

Dopuszczono sytuację, że **kontrola może odbywać się pod nieobecność kontrolowanego** lub osoby przez niego upoważnionej. W takim przypadku upoważnienie i legitymacja mogą być **okazane** innemu pracownikowi kontrolowanemu, który może być uznany za osobę, o której mowa w art. 97 Kodeksu cywilnego, lub przywołanemu świadkowi. W takim przypadku upoważnienie doręcza się kontrolowanemu w terminie nie później niż trzeciego dnia od dnia wszczęcia kontroli.

Zmiany te mają na celu zwiększenie uprawnień kontrolującego oraz zapewnienie przejrzystości przeprowadzenia działań kontrolnych.

Obecnie ustawa stanowi, że kontrola może dotyczyć legalności pobierania energii nie tylko w stosunku do podmiotów będących odbiorcami, tzn. związanych umowami z przedsiębiorstwami dystrybucyjnymi, ale również podmiotów nie posiadających układów pomiarowych i nie związanych umowami z tymi przedsiębiorstwami.

Niestety, ciągle brakuje zapisów nakładających sankcje na klienta w przypadku niedostępności kontrolującemu urządzenia pomiarowego. Dotyczy to również przypadku, gdy zachodzi konieczność zdjęcia licznika, czy odłączenia napięcia.

Minister właściwy do spraw gospodarki winien określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób przeprowadzania kontroli, wzory protokołów kontroli i upoważnień do kontroli oraz wzór legitymacji, a w szczególności przedmiot kontroli, szczegółowe uprawnienia kontrolujących oraz tryb przeprowadzania kontroli.

2.3. Wstrzymanie dostarczania energii

Sprecyzowane zostały zapisy dotyczące wstrzymania dostarczania energii elektrycznej (Art. 6 b.), a mianowicie określone zostały przypadki, kiedy przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie przesyłania lub dystrybucji energii może wstrzymać, z zastrzeżeniem przypadku, gdy odbiorca energii elektrycznej w gospodarstwie domowym złoży do przedsiębiorstwa energetycznego, o którym mowa w art. 6b ust. 3, (niezapłacone należności) reklamację dotyczącą dostarczania paliw gazowych lub energii, nie później niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania powiadomienia, dostarczania energii nie wstrzymuje się do czasu rozpatrzenia reklamacji.

W sytuacji kiedy przedsiębiorstwo energetyczne wstrzymało dostarczanie paliw gazowych lub energii odbiorcy paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła w gospodarstwie domowym, a odbiorca ten złożył reklamację na wstrzymanie dostarczania paliw gazowych lub energii, przedsiębiorstwo energetyczne jest obowiązane wznowić dostarczanie paliw gazowych lub energii w terminie 3 dni od dnia otrzymania reklamacji i kontynuować dostarczanie paliw gazowych lub energii do czasu jej rozpatrzenia.

Niestety, jak już wspomniałam w poprzednim punkcie, nie ma zapisów jak wyegzekwować od klienta udostępnienie układu rozliczeniowo-pomiarowego.

2.4. Zapisy dotyczące wytwarzania energii w OZE

Wprowadzone zostały nowe definicje:

odnawialne źródło energii – źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych;

mikroinstalacja – odnawialne źródło energii, o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 40 kW, przyłączone do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV lub o łącznej mocy zainstalowanej cieplnej nie większej niż 130 kW;

mała instalacja – odnawialne źródło energii, o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej większej niż 40 kW i nie większej niż 200 kW przyłączone do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV lub o łącznej mocy zainstalowanej cieplnej większej niż 120 kW i nie większej niż 600 kW.

Wprowadzone zostały zmiany dotyczące wytwarzania energii elektrycznej z OZE, mające istotne znaczenie dla drobnych wytwórców energii, tzw. prosumentów, którzy w części wykorzystują sami wyprodukowaną energię w mikroinstalacjach, a w części odsprzedają ją przedsiębiorstwom energetycznym.

2.4.1. Zwolnienie prosumentów z obowiązku prowadzenia działalności gospodarczej

Wprowadzony został zapis zwalniający prosumenta z konieczności otwarcia działalności gospodarczej:

„Wytwarzanie energii elektrycznej w mikroinstalacji przez osobę fizyczną niebędącą przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, a także sprzedaż tej energii przez tę osobę, nie jest działalnością gospodarczą w rozumieniu tej ustawy.”

Tym samym w powyższym przypadku **nie jest wymagane uzyskanie koncesji** na wytwarzanie.

2.4.2. Obowiązek zakupu energii od prosumentów

Narzucony został obowiązek zakupu nadwyżek wyprodukowanej przez prosumenta energii przez przedsiębiorstwo energetyczne, czyli sprzedawcę z urzędu:

*„Energia elektryczną wytworzoną w mikroinstalacji przyłączonej do sieci dystrybucyjnej znajdującej się na terenie obejmującym obszar działania sprzedawcy z urzędu i oferowaną do sprzedaży przez osobę, o której mowa powyżej, jest obowiązany zakupić ten sprzedawca. Zakup tej energii odbywa się **po cenie równej 80% średniej ceny**”*

sprzedaży energii elektrycznej w poprzednim roku kalendarzowym, o której mowa w art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. b.”.

2.5. Przyłączanie do sieci

Zmiany, jakie wprowadzono w obszarze procesu przyłączenia (art. 7) dotyczą w zasadzie wyłącznie przyłączania źródeł wytwórczych, przede wszystkim mikroinstalacji.

2.5.1. Opłaty za przyłączenie

Zmieniły się natomiast zapisy w ust. dotyczące opłaty za przyłączenie, a mianowicie pojawił się zapis zwalniający z opłaty za przyłączenie mikroinstalacji:

„Za przyłączenie źródeł współpracujących z siecią oraz sieci przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się przesyłaniem lub dystrybucją paliw gazowych lub energii pobiera się opłatę ustaloną na podstawie rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia, z wyłączeniem:

- *odnawialnych źródeł energii o mocy elektrycznej zainstalowanej nie wyższej niż 5 MW oraz jednostek kogeneracji o mocy elektrycznej zainstalowanej poniżej 1 MW, za których przyłączenie pobiera się połowę opłaty ustalonej na podstawie rzeczywistych nakładów,*
- *mikroinstalacji, za której przyłączenie do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej nie pobiera się opłaty.”.*

2.5.2. Wymagane dokumenty przy składaniu wniosku o przyłączenie

W ust. 8d podane są wymagania odnośnie niezbędnych dokumentów przy składaniu wniosku o przyłączenie źródeł wytwórczych, a mianowicie m.in.:

„Do wniosku o określenie warunków przyłączenia podmiot, o którym mowa w ust. 8a, dołącza w szczególności, w przypadku przyłączania do sieci źródeł innych niż mikroinstalacje:

- 1) *wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku takiego planu, decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla nieruchomości określonej we wniosku, jeżeli jest ona wymagana na podstawie przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*
(...)
- 3) *pozwolenie na wznoszenie i wykorzystywanie sztucznych wysp, konstrukcji i urządzeń w polskich obszarach morskich wydane zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1502, z późn. zm.), w przypadku budowy źródła w polskim obszarze morskim;*
- 4) *dokument potwierdzający tytuł prawny podmiotu do korzystania z nieruchomości, na której jest planowana inwestycja określona we wniosku z wyłączeniem źródeł lokalizowanych w polskim obszarze morskim.*

8d1. Wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, decyzja o ustaleniu lokalizacji

inwestycji w zakresie budowy obiektu energetyki jądrowej lub pozwolenie na wzniesienie i wykorzystanie sztucznych wysp, konstrukcji i urządzeń w polskich obszarach morskich powinny potwierdzać dopuszczalność lokalizacji danego źródła na terenie objętym planowaną inwestycją.”

W przypadku składania wniosku o przyłączenia do sieci mikroinstalacji te ww. dokumenty nie są wymagane. Ze względu na brak wpływu przyłączenia mikroinstalacji na gospodarkę przestrzenną gminy, podmiot składający wniosek o przyłączenie mikroinstalacji do sieci zostaje zwolniony z obowiązku dołączania do wniosku dokumentów potwierdzających dopuszczalność lokalizacji danego źródła na terenie objętym planowaną inwestycją.

2.5.3. Warunki przyłączenia

Warunki przyłączenia wydawane są na dotychczas obowiązujących zasadach – nie wprowadzono zmian wymagań w stosunku do wnioskodawcy, natomiast narzucony został na przedsiębiorstwo energetyczne obowiązek przedstawienia przewidywanego harmonogramu przyłączenia:

„Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej jest obowiązane określić w warunkach przyłączenia przewidywany harmonogram przyłączania odnawialnego źródła energii, uwzględniający poszczególne etapy rozbudowy sieci, a także zestawienie planowanych prac.”

Co prawda ustawodawca nie wskazał przy tym, jaką treść, chociażby minimalną, powinny zawierać harmonogramy przyłączenia, nie bardzo wiadomo również jak egzekwować niedotrzymanie terminów podanych (bo takie zapewne będą) w harmonogramach.

2.5.4. Zawartość umowy o przyłączenie źródła wytwórczego

Nowelizacja wprowadziła nowe zapisy uszczegółowujące w stosunku do dotychczas obowiązujących, zawartość umowy o przyłączenie do sieci:

*„Umowa o przyłączenie do sieci powinna zawierać co najmniej postanowienia określające: termin realizacji przyłączenia, wysokość opłaty za przyłączenie, miejsce rozgraniczenia własności sieci przedsiębiorstwa energetycznego i instalacji podmiotu przyłączonego, zakres robót niezbędnych przy realizacji przyłączenia, wymagania dotyczące lokalizacji układu pomiarowo-rozliczeniowego i jego parametrów, **harmonogram przyłączenia**, warunki udostępnienia przedsiębiorstwu energetycznemu nieruchomości należącej do podmiotu przyłączonego w celu budowy lub rozbudowy sieci niezbędnej do realizacji przyłączenia, przewidywany termin zawarcia umowy, na podstawie której nastąpi dostarczanie paliw gazowych lub energii, ilości paliw gazowych lub energii przewidzianych do odbioru, moc przyłączeniową, odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy, a w szczególności opóźnienie terminu realizacji prac w stosunku do ustalonego w umowie, oraz okres obowiązywania umowy i warunki jej rozwiązania.”*

Mimo iż powyższy ustęp ma nowe brzmienie, nie wnosi on nic nowego do stosowanych przez przedsiębiorstwa dystrybucyjne wymagań odnośnie zapisów umów.

Art. 11 natomiast nakazuje, żeby umowy o przyłączenie źródeł do sieci zawarte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, na podstawie których nie zrealizowano przyłączenia do sieci do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, zostały dostosowane do wymagań określonych w art. 7 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2.5.5. Przyłączenie do sieci na podstawie zgłoszenia (dotyczy wyłącznie mikroinstalacji)

Dotyczy to podmiotu ubiegającego się o przyłączenie mikroinstalacji do sieci jako odbiorca końcowy, czyli odbiorcy dokonującego zakupu paliw lub energii na własny użytek.

Jest to ułatwienie, w przypadku gdy moc zainstalowana nie jest większa niż określona w warunkach przyłączenia, jest możliwość przyłączenia na podstawie zgłoszenia, bez konieczności zawierania umowy o przyłączenie, co znacznie upraszcza przedsięwzięcie. Upraszcza to znacznie proces przyłączenia i związane z nim formalności.

Zapis ten ma brzmienie:

„W przypadku gdy podmiot ubiegający się o przyłączenie mikroinstalacji do sieci dystrybucyjnej jest przyłączony do sieci jako odbiorca końcowy, a moc zainstalowana mikroinstalacji, o przyłączenie której ubiega się ten podmiot, nie jest większa niż określona w wydanych warunkach przyłączenia, przyłączenie do sieci odbywa się na podstawie zgłoszenia przyłączenia mikroinstalacji, złożonego w przedsiębiorstwie energetycznym, do sieci którego ma być ona przyłączona, po zainstalowaniu odpowiednich układów zabezpieczających i układu pomiarowo-rozliczeniowego.

W innym przypadku przyłączenie mikroinstalacji do sieci dystrybucyjnej odbywa się na podstawie umowy o przyłączenie do sieci.

Koszt instalacji układu zabezpieczającego i układu pomiarowo-rozliczeniowego ponosi operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego.

2.5.6. Zawartość zgłoszenia

Zgłoszenie powinno m.in. zawierać następujące dokumenty:

- a) oznaczenie podmiotu ubiegającego się o przyłączenie oraz określenie rodzaju i mocy mikroinstalacji;
- b) informacje niezbędne do zapewnienia spełnienia przez mikroinstalację wymagań technicznych i eksploatacyjnych, o których mowa w art. 7a. Do zgłoszenia, o którym mowa w ust. 8d4, podmiot ubiegający się o przyłączenie mikroinstalacji do sieci dystrybucyjnej jest obowiązany dołączyć oświadczenie następującej treści: „Świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.) oświadczam, że posiadam tytuł prawny do nieruchomości na której jest planowana inwestycja oraz do mikroinstalacji określonej w zgłoszeniu”.

Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się dystrybucją energii elektrycznej potwierdza złożenie zgłoszenia, odnotowując datę jego złożenia.

Istotne znaczenie dla ubiegającego się o przyłączenie ma zapis dotyczący pokrycia przez operatora Systemy dystrybucyjnego kosztów zabezpieczeń i układów pomiarowych.

2.5.7. Odmowa przyłączenia źródła do sieci

Wprowadzono w art. 7 zapis:

„W przypadku gdy przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej odmówi przyłączenia do sieci odnawialnego źródła energii z powodu braku technicznych warunków przyłączenia wynikających z braku niezbędnych zdolności przesyłowych sieci w terminie proponowanym przez podmiot ubiegający się o przyłączenie odnawialnego źródła energii przedsiębiorstwo energetyczne określa planowany termin oraz warunki wykonania niezbędnej rozbudowy lub modernizacji sieci, a także określa termin przyłączenia.

W przypadku braku technicznych lub ekonomicznych warunków przyłączenia w zakresie mocy przyłączeniowej określonej we wniosku o określenie warunków przyłączenia odnawialnego źródła energii, przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej powiadamia podmiot ubiegający się o przyłączenie o wielkości dostępnej mocy przyłączeniowej, dla jakiej mogą być spełnione te warunki.

Jeżeli podmiot ten, w terminie 30 dni od dnia otrzymania powiadomienia:

- 1) wyraził zgodę na taką wielkość mocy przyłączeniowej, przedsiębiorstwo to wydaje warunki przyłączenia;*
- 2) nie wyraził zgody na taką wielkość mocy przyłączeniowej, przedsiębiorstwo to odmawia wydania warunków przyłączenia.”.*

W przypadku gdy przyczyną odmowy są warunki ekonomiczne (np. konieczność wybudowania b. długiego przyłącza), istnieje jak dotychczas możliwość ustalenia opłaty w wysokości uzgodnionej z podmiotem ubiegającym się o przyłączenie.

2.6. Mikroinstalacje – wytwarzanie i sprzedaż energii

Wytwarzanie energii elektrycznej w mikroinstalacji przez osobę fizyczną niebędącą przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, a także sprzedaż tej energii przez tę osobę, nie jest działalnością gospodarczą w rozumieniu tej ustawy.

Sprzedawca z urzędu obowiązany jest zakupić energię elektryczną wytworzoną w mikroinstalacji przyłączonej do sieci dystrybucyjnej znajdującej się na terenie obejmującym jego obszar działania i oferowaną do sprzedaży przez ww. osobę.

Zakup tej energii odbywa się po cenie równej 80% średniej ceny sprzedaży energii elektrycznej w poprzednim roku kalendarzowym.

W przypadku zmiany rodzaju mikroinstalacji oraz zainstalowanej mocy osoba, o której mowa powyżej, zobowiązana jest poinformować operatora systemu dystry-

bucyjnego elektroenergetycznego, na którego obszarze działania jest przyłączona mikroinstalacja w terminie 14 dni od dnia zaistnienia tej zmiany (artykuł 9 u,v,w).

2.7. System gwarancji pochodzenia energii elektrycznej wytwarzanej z OZE

Nie należy mylić gwarancji pochodzenia z funkcjonującymi obecnie jako podstawowy element systemu wsparcia OZE świadectwami pochodzenia, o których mowa w art. 9e ust. 1 ustawy Prawo energetyczne i z którymi związany jest obowiązek umorzenia przez określone podmioty.

W art. 11 opisano szczegółowo zasady ubiegania się i uzyskiwania tych dokumentów. Gwarancja pochodzenia określa w szczególności: źródło, w którym energia została wytworzona, daty rozpoczęcia i zakończenia jej produkcji, lokalizację, rodzaj i moc instalacji, a także czy i w jakim stopniu instalacja korzystała ze wsparcia inwestycyjnego lub w jakikolwiek inny sposób z krajowego systemu wsparcia oraz rodzaj tego wsparcia. Gwarancje Pochodzenia wydane służą wyłącznie jako dowód dla odbiorcy końcowego, że określona część lub ilość energii została wyprodukowana w źródłach odnawialnych.

Z gwarancji pochodzenia nie wynikają prawa majątkowe. Przekazanie gwarancji pochodzenia następuje niezależnie od przeniesienia praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia.

Gwarancje pochodzenia mogą być przenoszone przez jednego posiadacza na innego – niezależnie od energii, do której się odnoszą.

Niedopuszczalne jest natomiast podwójne okazywanie Gwarancji Pochodzenia, czyli energia z OZE, dla której Gwarancje Pochodzenia zostały sprzedane osobno przez wytwórcę, nie może być sprzedawana odbiorcy końcowemu jako energia ze źródeł odnawialnych.

Ponadto, w odróżnieniu od świadectw pochodzenia, Gwarancje Pochodzenia mogą być przedmiotem obrotu pomiędzy podmiotami z siedzibą w innym państwie członkowskim UE, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym. Prezes URE powinien również uznawać Gwarancje Pochodzenia wydane w tych krajach.

Gwarancje Pochodzenia wydawane będą natomiast za wytworzoną energię elektryczną z dokładnością do 1 MWh, z okresem ważności 12 miesięcy od dnia zakończenia wytwarzania energii elektrycznej z OZE albo wytworzenia energii elektrycznej z biogazu rolniczego w instalacji OZE, po którego to upływie będą wygasać.

2.8. Rozwiązania prawne a obowiązki przedsiębiorstw energetycznych

Jednym z celów projektowanego nowego prawa energetycznego w ramach „Dużego Trójpaku” jest zbudowanie spójnych ram prawnych w obszarze energetyki, z uwzględnieniem standardów europejskich. Zapisy aktu prawnego mają umożliwić

przedsiębiorstwom energetycznym konkurencję na europejskim rynku, a także przyczynić się do tworzenia wspólnego, europejskiego rynku energii.

Natomiast w nowelizacji ustawy istotnych zmian nie zaproponowano, poza poprawką w art. 9:

„Operatorzy systemów przesyłowych współpracują z operatorami systemów przesyłowych innych państw członkowskich Unii Europejskiej w celu stworzenia co najmniej jednego zintegrowanego systemu na poziomie regionalnym dla alokacji zdolności przesyłowych i kontrolowania bezpieczeństwa systemu”.

2.9. Certyfikaty dla instalatorów mikroinstalacji i małych instalacji

Nowością jest wprowadzenie systemu certyfikatów instalatorom mikro- i małych instalacji źródeł wytwórczych różnego typu. Certyfikat może być wydany instalatorowi po spełnieniu przez niego określonych wymagań, m.in. gdy posiada:

- dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe, wydany na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) lub inny równoważny dokument potwierdzający kwalifikacje do instalacji urządzeń i instalacji sanitarnych, elektroenergetycznych, grzewczych, chłodniczych lub elektrycznych

lub

- udokumentowane trzyletnie doświadczenie zawodowe w zakresie instalowania lub modernizacji urządzeń i instalacji: sanitarnych, energetycznych, grzewczych, chłodniczych lub elektrycznych,

lub

- świadectwo ukończenia co najmniej dwusemestralnych studiów podyplomowych lub równorzędnych, których program dotyczył zagadnień zawartych w zakresie programowym szkoleń określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 20u pkt 2,

lub

- zaświadczenie o ukończeniu szkolenia u producenta danego rodzaju odnawialnego źródła energii, które w części teoretycznej i praktycznej zawierało zagadnienia w zakresie projektowania, instalowania, konserwacji, modernizacji lub utrzymania w należytym stanie technicznym odnawialnego źródła energii;

oraz gdy:

- ukończył szkolenie podstawowe dla osób ubiegających się o wydanie certyfikatu instalatora mikroinstalacji lub małej instalacji, poświadczone zaświadczeniem, przeprowadzone przez akredytowanego organizatora szkoleń, o którym mowa w art. 20p ust. 1 lub w art. 20v, w zakresie dotyczącym instalowania danego rodzaju odnawialnego źródła energii;
- złożył z wynikiem pozytywnym egzamin przeprowadzony przez komisję egzaminacyjną, odpowiednio dla danego rodzaju odnawialnego źródła energii, nie później niż w terminie 12 miesięcy od dnia ukończenia szkolenia podstawowego.

Egzaminy odbywać się będą dwa razy do roku, komisję egzaminacyjną powołuje prezes UDT. Wnioski o powołanie komisji mogą składać:

- izby gospodarcze i izby rzeczoznawców oraz stowarzyszenia naukowo-techniczne, pod warunkiem że zgodnie ze statutem wykonują działalność w zakresie odnawialnych źródeł energii;
- jednostki i instytucje o zasięgu regionalnym lub ogólnokrajowym wykonujące działalność w zakresie danego rodzaju odnawialnego źródła energii;
- producenci oraz przedsiębiorcy wykonujący działalność w zakresie odnawialnego źródła energii;
- ośrodki szkoleniowe lub szkoły, w których jest prowadzone kształcenie zawodowe z zakresu odnawialnych źródeł energii lub energetyki.

Wynika z tego, że ustawodawca chce doprowadzić do tego, aby certyfikaty instalatorów rządziły się takimi samymi prawami jak pozostałe uprawnienia kwalifikacyjne (art. 54).

3. Uwagi odnośnie zaproponowanych zmian do ustawy prawo energetyczne

Przedstawione powyżej zmiany ustawy prawo energetyczne są zdecydowanie działaniem zastępczym, przejściowym. Ustawodawca liczy na to, że uchwalenie ich może ochronić Polskę od naliczania wysokich kar przez Unie Europejską.

Wprowadzone nowe zapisy dotyczą przede wszystkim tematyki związanej z OZE i zgodnie z założeniami miały stanowić mechanizmy wspierania jej rozwoju, choć istnieją wątpliwości, czy to się ustawodawcy udało.

Ułatwieniem dla potencjalnych właścicieli mikroinstalacji jest niewątpliwie nieodpłatne przyłączanie do sieci, brak wymagania prowadzenia działalności gospodarczej i posiadania koncesji.

Upraszcza się również sam proces uzyskania warunków przyłączenia. W przypadku odrzucenia wniosku z braku warunków technicznych czy ekonomicznych w zakresie całej mocy przyłączeniowej objętej wnioskiem o przyłączenie źródła wytwórczego (mikroinstalacji), przedsiębiorstwo dystrybucyjne ma obowiązek za zgodą wnioskodawcy, złożoną w terminie 30 dni od dnia otrzymania odmowy przyłączenia odnawialnego źródła energii, wydania warunków przyłączenia na taką moc, dla której są spełnione te warunki.

Natomiast inne zmiany w „małym trójpaku” zdecydowanie nie wspierają energetyki prosumenckiej.

Przykładem tego jest ustalenie ceny zakupu energii wytworzonej przez mikroinstalacje na poziomie 80% średniej ceny sprzedaży energii w poprzednim roku kalendarzowym oraz pozbawienie jej wytwórców prawa do zielonych certyfikatów. Prawdopodobnie ma to na celu uzyskanie sytuacji, gdzie cena pobranej (zakupionej) przez prosumenta energii jest wyższa niż cena energii oddanej (sprzedanej) przez niego do sieci, czyli ma to być zachętą do zużywania na własne potrzeby wyprodukowanej w mikroinstalacjach energii, a sprzedawałoby się to, co pozostało po zaspokojeniu własnych potrzeb.

W innych krajach Europy, aby pobudzić działania prosumenckie, ustala się ceny zakupu energii znacznie wyższe od średniej ceny energii. Aby inwestycje w OZE były dla prosumentów opłacalne okres zwrotu nie powinien być dłuższy niż 5–7 lat.

Ze sporządzonych przez Instytut Energii Odnawialnej analiz wynika, że aby tak się stało, cena ta powinna osiągnąć wielkość przynajmniej 265% średniej ceny energii.

Zabrakło również zapisu o priorytetowym i gwarantowanym dostępie do sieci, chociaż nowelizacja przewiduje monitorowanie wykonania obowiązku przez przedsiębiorstwa energetyczne w zapewnieniu przesyłania i dystrybucji energii pochodzącej z OZE.

Natomiast odnośnie gwarancji pochodzenia energii – warto śledzić losy tej regulacji, gdyż potencjalnie kreuje ona nowy rynek związany z energią elektryczną. Trudno obecnie oszacować popyt na gwarancje pochodzenia na rynku krajowym, natomiast można oczekiwać dużego zainteresowania nabywaniem polskich gwarancji pochodzenia przez spółki obrotu z innych państw europejskich.

Sprawa certyfikatów dla instalatorów mikro- i małych instalacji – czy to będzie miało wpływ na zwiększenie zatrudnienia? Trudno to przewidzieć, natomiast zostanie to objęte kontrolą Urzędu Dozoru Technicznego, co teoretycznie ujednolici standardy wykonawstwa.

Kolejnym, nierozstrzygniętym do tej pory problemem jest to, kto zajmie się nadzorem właścicielskim nad operatorami. Zgodnie z unijnymi przepisami o tzw. unbundlingu nie może być to ten sam organ państwa, który nadzoruje też spółki wytwórcze i obrotowe. A taką sytuację mamy zarówno w stosunku do PSE Operator (MSP nadzoruje jednocześnie m.in. PGE), jak też Gaz-Systemu (MSP kontroluje PGNiG).

Z aprobatą natomiast należy przyjąć zmiany dotyczące przeprowadzania kontroli (Art. 6) przez przedsiębiorstwa energetyczne, bo oczywiste jest, że zagadnienia z tym związane są niezwykle ważne – po pierwsze ze względu na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom takim jak nielegalne pobieranie energii, a co z tym związane – na wykrywanie i usuwanie stanów zagrożenia życia i zdrowia będących efektem nielegalnych ingerencji w sieć, a po drugie ze względu na konieczność poszanowania miru domowego kontrolowanego.

Istnieje uzasadniona obawa, że obecna nowelizacja ustawy spowoduje spowolnienie procesu ustawodawczego w zakresie uporządkowania, uproszczenia i udoskonalenia obowiązujących przepisów oraz rzeczywistego zbudowania spójnych ram prawnych w obszarze energetyki, z uwzględnieniem standardów europejskich, i że wobec takiej polityki państwa nie wywiążemy się z celów wyznaczonych przez UE, w tym dotyczących udziału energii z OZE w 2020 r.

Artykuł wpłynął 9 grudnia 2013 r.